

ІНСТИТУТИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Ст. викладач Дудкін О.В., студентка гр. МК–11 Рудь М.П.

Поняття «інститути» відіграє важливу роль в сучасному економічному аналізі. Інститути включають в себе як формальні закони (конституція, закони, укази, постанови), так і неформальні (традиції, звичаї, стереотипи), за якими господарюючі суб'єкти взаємодіють один з одним і здійснюють економічну діяльність.

Інститути створювалися людьми для забезпечення порядку і усунення невизначеності в обміні, тобто, інститути створюють певну структуру стимулів суспільного, економічного та політичного обмінів.

Слід відзначити, що інститути ринкової економіки діють не лише в умовах повністю конкурентних ринків, але й можуть регулювати і неконкурентні ринки на зразок монополії. Окрім цього можна стверджувати, що ринкові та демократичні інститути тісно пов'язані. Серед основних інститутів ринкової економіки можна назвати судову владу, інститути конституційного контролю, інститути вільного ринку та інші. Розглянемо деякі з них.

Судова влада – це, згідно з теорією поділу влади, система судових органів держави, які здійснюють правосуддя. Особливе положення судів у державній системі зумовлюється завданнями, які стоять перед ними, обов'язками та характером діяльності, в ході якої мають відстоюватися права і свободи громадян, права і законні інтереси різних органів, установ і організацій.

Інститут конституційного контролю – найважливіший демократичний інститут. Його правильне функціонування забезпечує дотримання основного закону, в якому виражається співвідношення соціальних сил в суспільстві і який покликаний підтримувати необхідну стабільність.

Вільний ринок – це ідеальна модель ринкової економіки. Проте будь-якій реальній ринковій структурі властиві деякі елементи вільного ринку, а значить існують і відповідні інститути. У реальній економіці допустимі відхилення від ідеальної моделі доти, доки вони не заперечують дії ринкового механізму, тобто взаємодії попиту і пропозиції.

Сукупність інститутів утворює інституціональну систему, тому говорячи про капіталістичну або про іншу систему, ми говоримо про відповідну сукупність інститутів. Увага і інтерес до інститутів з боку економістів є виправданими адже їхній аналіз дозволяє реалістично оцінювати економічні процеси. Відповідно до цього предметом дослідження

в інституційній економіці стає не «економічна людина», а широка гама інтересів та стимулів поведінки людини в рамках інститутів.

На сьогоднішній день існує декілька напрямів, які визначають особливості розвитку ринкових інститутів в Україні, а саме: реструктуризація держвласності та створення конкурентного середовища; приведення нормативної бази у відповідність до бажаних ринкових інститутів; зростаюча міра інтеграції української економіки у світові економічні процеси та відповідний імпорт інститутів.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 280-281.